

obr. 13 — Malostranský graduál, fol. 377r, 1572, NK ČR v Praze, sign. XVII. A. 3.

Odkaz těchto donátorů se nachází na fol. 377r, s námětem „*O proměnění Pána Krista*“ [obr. 13], v tabulce, umístěné v borduře napravo od iniciály, s nápisem „*Starssii Cechmiistrzy řemesla Bradyrzského 1572. Michael Purgermeyster a Caspar Czipl*“. Na tabulku je iluzivně zavěšen znak bradýřů, červený štít s bradýřskými nástroji, uprostřed nichž je zřejmě šroub na vytahování kulek. Pod tímto znakem jsou pak vyobrazeni sv. Kosma a Damián, identifikovatelní skrze nápisové pásky nad jejich hlavami a ztvárnění jako starší vousatí učenci s takřka portrétními rysy, oblečení v soudobých renesančních šatech. Sv. Kosma (napravo) má vysokou černou čapku a je oděn do červeného kabátce s vysokým bílým límcem a do dlouhého modrého pláště, z něhož mu vystupují nohy ve fialových punčochách. Rukama pak svírá jeden z atributů – velkou lékařskou baňku s jakousi tekutinou. Sv. Damián (nalevo) má černý baret, kabátec stejné barvy, červené kalhoty či suknicí a červené punčochy, je zahalen v hnědém kabátu s mohutným kožešinovým límcem a v jedné ruce drží červenou truhlici. Na foliu oba vystupují jako patroni lékařů a v tomto případě i bradýřů, kteří prováděli některé lékařské a chirurgické úkony.³⁷⁵

Kašpar Czipl, který je v pramenech uváděn jako Czipel nebo Šipl, stál v čele bradýřského cechu v letech 1572–1573³⁷⁶ a poté

—³⁷⁵ Na zbytku folia se pak nachází výjevy Proměnění Krista na hoře Tábor v iniciále a Mojžíšovy smrti pod kolumnou. Viz Martina Janatková, *Malostranský graduál* (pozn. 127), s. 51–52.

kontinuálně mezi lety 1575 a 1580.³⁷⁶ V městské radě nefiguruje a v daném období v ní nenacházíme ani žádného jiného bradýře.³⁷⁷

K jeho osobě existuje pouze velmi málo informací, a to dva zápisy v knize trhové, z nichž pouze jeden vznikl za jeho života, a poté testament (viz přílohu IX), který po sobě zanechal. Víme tedy pouze to, že roku 1574 koupil spolu se svou druhou ženou Voršilou „*dům pod loubími ležící mezi domy doktora Petra Wandreysa a Šebestiána postřihače*“ za 600 kop míšenských.³⁷⁸ Tento dům, který lze ztotožnit s nárožní částí dnešního čp. 37, stál v blízkosti Malostranské radnice, na východní straně Malostranského rynku.³⁷⁹ Roku 1582 jej odkázal své ženě a dětem, tedy synům Janovi a Kašparovi z prvního manželství a Štefanovi a Marii z manželství druhého. Bradýřské náčiní si měla buď ponechat jeho žena Voršila, pokud by se znovu provdala za bradýře, nebo mělo být spravedlivě rozděleno mezi všechny.³⁸⁰ Za poručníka nezletilého sirotka Kašpara, pozůstalého po Kašparu Cziplovi a jeho rovněž zesnulé první ženě, byl stanoven Václav z Veleně, zlatník a donátor, představený v kapitole 6.1 a také švagr Michala Purkmeystra, druhého donátora tohoto folia. Ten také půjčil 5 kop míšenských na jeho pohřeb. Mezi

—³⁷⁶ Manuál radní 1572–1576, AHMP, rukopis č. 1480, záznam A 13, fol. 29a; záznam C 13, fol. 96a; E 19, fol. 242a; záznam F 15, fol. 301a. – Manuál radní 1577–1581, AHMP, rukopis č. 1481, záznam A 19, fol. 44a; záznam A 98, fol. 121a; záznam C 32, fol. 197b; záznam D 3, fol. 268b.

—³⁷⁷ Je možné, že zde stále ještě přežívalo středověké pravidlo, ustanovené roku 1330 Janem Lucemburským, že hudebníci a lazebníci, tehdy ještě spojení s bradýři, nesmějí být (jakožto opovrhovaná řemesla) členy městských rad, ačkoliv v této době mělo být bradýřské řemeslo údajně již dávno očištěno a rehabilitováno (viz 7. kapitolu o cechovní reprezentaci), Jakub Hrdlička, *Pražská heraldika* (pozn. 39), s. 89.

—³⁷⁸ Kniha trhová 1571–1591 (1603), AHMP, rukopis č. 2214, záznam C 28, fol. 96b–70b.

—³⁷⁹ E. Stach – D. Líbal – J. Vajdiš, *čp. 37 Malá Strana, Stavebně historický průzkum*, SÚRPMO, Praha 1965, s. 4.

—³⁸⁰ Kniha testamentů 1568–1610, AHMP, rukopis č. 2175, záznam E 15, fol. 133a–134a.

osobami, kterým zůstal dlužen, se objevuje například Jiřík Ratych z Alberndorfu, kterému dlužil 6 kop a 58 grošů „za krámské věci“, Jiřík Kemiczer, dvorský služebník a příbuzný Jeronýma Kemiczera, jemuž nesplatil dluh 10 kop, nebo bradýř Benedykt Eylenmiller, který mu půjčil částku 24 kop míšenských grošů³⁸¹ a který se již v následujícím roce po jeho smrti stal novým manželem jeho ženy Voršily, jež mu postoupila svůj zděděný podíl na domě.³⁸²

O poznání lepší informace máme o druhém donátorovi Michalu Purkmeystrovi, jehož jméno je v některých pramenech uvedeno s přídomkem „z Weysenšteyna“. Ten byl v doloženém období let 1572–1580 cechmistrem bradýřů mezi lety 1572 a 1574³⁸³ a poté v roce 1579.³⁸⁴

Patrně první záznam, který ho zmiňuje (ačkoliv neuvádí jeho příjmení), je již citovaný testament zlatníka Blažeje Velenského z Veleně, otce jeho první ženy Ludmily z Veleně. V něm je uvedeno, že své dceři Ludmile vyplatil věno 50 kop míšenských grošů a svému zeti Michalovi vydal dalších 100 kop míšenských, z nichž si mají manželé nechat 50 kop a dalších 50 pak darovat svým dcerám a jeho vnučkám. Testament dále stanovuje, že pokud by některý zeť, Michal či Jan, manžel jeho druhé dcery Magdaleny, chtěl bydlet v některých z pokojů domu, odkázaného jejich švagru zlatníku Václavu z Veleně, má mu to být umožněno.³⁸⁵ Zda této možnosti manželé využili, není jisté, stejně jako není zcela pravděpodobné, že bydleli v domě přistaveném k zahradě, již koupili od Adama Šenka, sekretáře arciknížete Ferdinanda Tyrolského, a která se nacházela

—³⁸¹ Kniha trhová 1571–1591 (1603), AHMP, rukopis č. 2214, záznam G 18, fol. 181a–181b.

—³⁸² Ibidem, záznam G 19, fol. 182a–182b.

—³⁸³ Manuál radní 1572–1576, AHMP, rukopis č. 1480, záznam A 13, fol. 29a; záznam C 13, fol. 96a; záznam D 14, fol. 162a.

—³⁸⁴ Manuál radní 1577–1581, AHMP, rukopis č. 1481, záznam C 32, fol. 197b.

—³⁸⁵ Kniha testamentů 1568–1610, AHMP, rukopis č. 2175, záznam B 8, fol. 47a.

„za fortnú“, tedy za některou z městských bran.³⁸⁶ Ze zápisu se totiž zdá, že zahrada, která byla zřejmě poměrně rozlehlá, byla dominantní částí tohoto majetku a samotný dům byl pouze drobnější a přidružený. Michal Purkmeyster tuto zahradu zjevně daroval své ženě Ludmile a roku 1572 pak i své manželce Magdaleně.³⁸⁷ Další zpráva pak pochází až z roku 1587, kdy společně se třetí ženou Annou půjčuje úředníkům a kostelníkům sv. Mikuláše (tehdy Jiříku Ratychovi, Šimonu Bílinskému a Jakubu Holdtovi) 1 600 kop míšenských grošů na splacení dluhu po Benediktu Enychle z Huttenova, který kostelu odkázal svůj dům, na němž však měl ujištěn dluh urozený Jan Thomer mladší z Trupachu, „*obojích práv doktor*“ a císařský rada při apelacích. Zmíněný objekt ležel „*v rynku města tohoto, na rohu jdouce ke krámcům obecním, po pravé ruce ležícím*“ a jeho součástí byl i krám pronajatý jakémusi obchodníku Gallusovi Rysovi. Ve smlouvě je stanoveno, že kdyby dům šel do prodeje, nemá být prodán nikomu jinému než Michalovi Purkmeystrovi.³⁸⁸ O dva roky později jej skutečně koupil, a to za vysokou částku 3300 kop míšenských grošů, z níž byla odečtena zmíněná suma 1600 kop, kterou mu úředníci (v té době Jan Jirka mydlář, David Doktor pekař a Šimon Bílinský) nesplatili.³⁸⁹ Tento dům lze ztotožnit s nárožním domem, který stál na místě dnešního velkého domu čp. 5, nacházejícího se na východní straně kostela sv. Mikuláše.³⁹⁰ Z jeho ceny lze usuzovat, že byl poměrně velký a honosný, a to i na poměry některých jiných domů na náměstí.

—³⁸⁶ Kniha trhová 1571–1591, AHMP, rukopis č. 2214, záznam B 12, fol. 34a.

—³⁸⁷ Ibidem.

—³⁸⁸ Kniha obligací 1586–1622, AHMP, rukopis č. 2173, záznam B 14 – B 15, fol. 55b–56b.

—³⁸⁹ Kniha trhová 1587–1616 (1651), AHMP, rukopis č. 2215, záznam B 10, fol. 57a–57b.

—³⁹⁰ E. Stach – D. Líbal – J. Vajdiš, *čp. 5/III Malá Strana, Stavebně historický průzkum*, SÚRPMO, Praha 1968, s. 6.